

Sammendrag fra en samtale om menneskerettigheter

Linn Løvlie Slette, daglig leder i Stiftelsen SOR

Som avslutning på rettighetsseminaret Ingenting om meg uten meg! inviterte vi Kultur- og likestillingsminister Lubna Jaffery og Likestillings- og diskrimineringsombud Bjørn Erik Thon til en samtale om menneskerettigheter i praksis. I denne artikkelen kan du lese en oppsummering av samtalen deltakerne hadde med ministeren og ombudet om viktige temaer som tvangsflytting, mobbing, personlig økonomi og tilgangen på offentlige tjenester.

«Når blir CRPD en del av norsk lov?»

Spørsmål fra en seminardeltaker
til Kultur- og likestillingsminister
Lubna Jaffery.

Stemningen var til å ta og føle på minuttene før statsråd Lubna Jaffery og ombud Bjørn Erik Thon entret konferansesalen på Scandic Vulkan i Oslo. I forkant hadde begge mottatt noen spørsmål vi i fellesskap ønsket svar på. I tillegg presenterte deltakerne spørsmål og innspill vi jobbet med under seminaret.

Forberedelser i forkant av seminaret

For å sikre at gjestene var forberedt på hva de skulle delta på, formulerte arbeidsgruppen noen spørsmål som senere ble oversendt til ministeren og ombudet.

Statsråden fikk tilsendt følgende spørsmål:

– Hvor ofte skal dere (regjeringen) arrangere slike seminar? Hvorfor er de viktige?

– Stortingsmeldinga om utviklingshemmedes menneskerettigheter tar for seg ulike forslag til hvordan ting kan bli bedre. Hva skal dere begynne å jobbe med først?

– Hvordan skal vi sammen sørge for at politikerne hører på oss?

Ombudet mottok på sin side disse spørsmålene:

– Hvordan følger dere (LDO) opp det Lubna nettopp sa? (Dette spørsmålet var utelukkende knyttet til svaret hun ga om prosessen videre med innholdet i stortingsmeldinga)

– Hvordan kan dere (LDO) hjelpe oss slik at vi blir lyttet til?

Sammendraget av samtalen du kan lese under, inneholder også svar på spørsmål deltakerne utarbeidet basert på en systematisering av innholdet fra de ulike rettighetsplakatene.

Deltakerne stilte i tillegg disse spørsmålene:

- Det er vanskelig å være sjef i eget liv når man blir tvangsflyttet. Hva kan dere gjøre?
- Det er vanskelig å være seg selv når man blir møddet. Hva kan dere gjøre for å hindre mobbing?
- Det er vanskelig å være selvstendig om økonomi. Hva kan dere gjøre for at vi får informasjon og opplæring om egen økonomi?

Samtalen startet med en presentasjonsrunde, og ble moderert av daglig leder i SOR.

Rett til å bestemme hvor man skal bo

En av de mest sentrale sakene som ble diskutert, var retten til å bestemme hvor man vil bo. Lubna påpekte at boligpolitikken er kommunenes ansvar, men understreket regjeringens rolle i å sørge for tilstrekkelige ressurser til kommunene. Hun presiserte at personer med utviklingshemming må ha mulighet til å bo forskjellig ut fra sine behov.

Bjørn Erik la til at det er kritisk å overvåke hvordan kommunene følger loven, og viste til kommuner som har tatt bevisste valg om å unngå tvangsflytting. Han delte også eksempler fra Stange og Eidsvoll, hvor ombudet har vært i dialog for å undersøke lovligheten av ulike beslutninger. Begge var enige om at retten til å bestemme hvor man bor og hvem man bor med er en

Foto: Olav Helland

grunnleggende menneskerettighet som ikke skal krenkes.

Bekjempelse av mobbing

Som i tidligere rettighetsseminar, ble også mobbing et sentralt tema. Lubna fortalte åpent om å ha blitt mobbet på grunn av sin hudfarge, og understreket hvordan dette har påvirket selvbildet hennes. Hun fremhevet at regjeringen må utvikle handlingsplaner og strategier for å bekjempe mobbing og støtte organisasjoner som jobber aktivt med temaet.

Bjørn Erik løftet frem rollemodeller som Ola Henningsen, som har overvunnet mobbing og oppnådd suksess i filmen «Ola – en helt vanlig uvanlig fyr». Begge pekte på viktigheten av å tørre å gripe inn når man ser urett, og var enige om at det også er viktig å hjelpe dem som mobber.

Personlig økonomi og forståelig informasjon

Diskusjonen om økonomi dreide seg rundt behovet for bedre informasjon og støtte til personer med uføretrygd. Lubna anerkjente viktigheten av økonomisk selvbestemmelse og foreslo at økonomiske temaer bør bli en del av aktivitetstilbudene. Hun tok opp eksempler på hvordan folk kan bli forvirret rundt sine rettigheter, og viste til at NAV må bli bedre på å gi informasjon.

Bjørn Erik påpekte at NAVs systemer ofte kan være vanskelige å navigere i, og lovet å ta opp saken med NAV-direktøren for å forbedre tilgjengeligheten. Han understreket også behovet for å sikre at folk får riktig veiledning om hvordan de kan disponere pengene sine.

Ulikheter mellom kommuner

Flere deltakere uttrykte bekymring knyttet til ulikheter i tilbudet til utviklingshemmede mellom kommunene. Lubna og Bjørn Erik anerkjente problemet og understreket at statlig finansiering og klare retningslinjer kan bidra til mer rettferdige vilkår. Lubna påpekte samtidig at kommunene har et selvstyre som gjør at prioriteringene kan variere, og hun mente at statlig støtte må komme med tydeligere krav. Bjørn Erik foreslo at visse tjenester, som brukerstyrt personlig assistanse (BPA), burde være statlig finansiert for å sikre like rettigheter uansett bosted. Han delte eksempler på frykt blant utviklingshemmede for å flytte, nettopp på grunn av risikoen for å miste tjenester.

CRPD inn i norsk lov

Inkorporering av CRPD i norsk lov ble også diskutert. En seminardeltaker stilte uventet et overraskelsespørsmål til ministeren om når vi kunne forvente at konvensjonen blir tatt inn i norsk lov. Lubna informerte om at arbeidet pågår, men at det krever videre beslutninger i regjeringen. Hun anerkjente at det var et samlet krav fra organisasjoner som NFU, men kunne heller ikke denne gangen gi et konkret svar på prosessen videre. Bjørn Erik understreket på sin side at dette er en sak LDO vil fortsette å presse på for, og påpekte viktigheten av å styrke lovverket slik at rettighetene blir mer bindende.

Foto: Olav Helland

Kultur- og likestillingsminister Lubna Jaffery. Foto: Ilja C. Hendel/KUD

Oppfordret til videre engasjement

Kulturministeren avsluttet seminaret med en sterk oppfordring til deltakerne om å engasjere seg i saker de er opptatt av. Hun oppmuntret blant annet til å ta kontakt med politikere, skrive leserinnlegg og delta aktivt i organisasjonslivet for å fremme egne rettigheter. Både statsråden og ombudet lovet å følge opp temaene de fikk spørsmål om. SOR vil blant annet initiere et møte med Bjørn Erik Thon for å sikre et videre fokus på de viktige temaene deltakerne trakk frem. Representanter fra seminaret vil også inviteres med. Dette seminaret viste atter en gang hvor viktig det er å skape og tilrettelegge for inkluderende arenaer der personer med utviklingshemming kan delta på en meningsfull, likeverdig og trygg måte. Selv om utviklingen på feltet noen ganger kan gå tregt, ser det ut som vi begynner å bevege oss bort fra praksisen der utviklingshemmede blir behandlet som passive tilskuere i eget liv, og mot en praksis der det gis rom til å representere seg selv, og påvirke beslutninger som blir tatt.

Rettighetsbanken

En ressurside for rettighetsoppl ring og medvirkningsarbeid

På SORs hjemmesider har vi opprettet en egen ressurside som heter Rettighetsbanken. Ved   scanne QR-koden under kommer du rett inn her. Her finner du blant annet materiell vi har utviklet som fritt kan benyttes i rettighetsoppl ring og medvirkningsarbeid der du bor.

